

20.12.2018

Medzinárodný deň solidarity

Každý rok si 20. decembra pripomíname Medzinárodný deň ľudskej solidarity, ktorý bol vyhlásený OSN v roku 2005. Hlavným posolstvom tohto dňa je boj proti chudobe, sociálnemu vylúčeniu a podpora pochopenia hodnoty a významu ľudskej solidarity. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je v rámci svojich kompetenčných povinností nositeľom a regulátorom solidarity v štáte, čo je pre nás zaväzujúce.

„Nástroje sociálnej pomoci vníma vláda ako piliere boja proti spoločenskému vylúčeniu a odstraňovania nerovností, ktorých existencia ohrozuje súdržnosť spoločnosti a môže viesť k jej destabilizácii. Štát nimi zároveň uplatňuje princíp solidarity s tými, ktorí sú v konkrétnych životných situáciách na istú formu pomoci či podpory reálne odkázaní. Vláda prostredníctvom nášho rezortu bude aj naďalej vykonávať adresné sociálne opatrenia zamerané najmä na ľudí, ktorí pomoc štátu skutočne potrebujú,“ uvádza pri tejto príležitosti minister práce, sociálnych vecí a rodiny Ján Richter.

Hlavnou agendou MPSVR SR je preto prirodzene sociálna politika založená na princípe solidarity. To znamená pomoc v ťažkých životných situáciách, v ktorých je nevyhnutná nielen podpora rodiny a komunity, ale aj celej spoločnosti prostredníctvom systémových pravidiel. „Na každú sociálnu situáciu a problém existuje v systéme minimálne jedno riešenie. Mnohí však pri riešení zložitých osobných či rodinných situácií potrebujú celý komplex pomoci, ktorý ponúkame. Každé opatrenie, ktoré zlepší životné podmienky ľuďom, sa dá totiž považovať za opatrenie smerujúce k určitej miere solidarity,“ podčiarkuje minister.

Z dielne ministerstva práce každoročne vychádzajú také právne normy, ktoré reflektujú na ľudí a ich potreby. Aj samotný Zákonník práce určuje solidaritu firiem so zamestnancami, zákon o službách zamestnanosti upravuje solidaritu zamestnaných s nezamestnanými, tzv. dôchodková legislatíva určuje potrebnú mieru prispievania všetkých na jednotlivé sociálne udalosti, ktoré sa každému dejú niekoľkokrát za život. Ide napríklad o situácie pri výpadku príjmu, pri poberaní materského, nemocenského, ošetrovaní člena rodiny, ale najmä riešenie životných situácií našich seniorov.

V tejto súvislosti nám nedá nespomenúť najmä oblasť kompenzácií ťažkého zdravotného postihnutia. Tá špecifikuje celú škálu potrieb našich spoluobčanov, ktoré im hradíme zo spoločných zdrojov, aby sme ich život uľahčili a plne ich integrovali do spoločnosti. Celkovo sme v roku 2017 len v tejto oblasti vynaložili na pomoc 243 951 983 eur. Občania so zdravotným postihnutím tvoria špecifickú skupinu, ktorých znevýhodnenie obmedzuje ich prístup k pracovným príležitostiam. Preto potrebujú aj zvýšenú pomoc a podporu pri začleňovaní sa na trh práce, čo pozitívne ovplyvňuje kvalitu ich života. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom zákona o službách zamestnanosti podáva pomocnú ruku a solidarne poskytuje širokú škálu aktívnych opatrení na trhu práce účelovo určených na podporu zamestnávania občanov so znevýhodnením. Sú to príspevky na zriadenie, ale aj na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, príspevok pre zamestnávateľa na udržanie občana s ŤŽP v zamestnaní, príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť, príspevok na činnosť pracovného asistenta a pod. Celkovo za rok 2017 bolo na tieto opatrenia vynaložených 34 415 670 €.

Podobne je nastavený aj celý systém sociálnych služieb pre všetkých, ktorých situácia znamená nejakú odkázanosť na pomoc iných. Sociálne služby sme nastavili tak, že každému sa pomoc dostane podľa potrieb. Pre ilustráciu v roku 2019 sa finančné prostriedky pre sociálne služby zo strany MPSVR zvýšila oproti roku 2018 až o cca 42 miliónov eur. Rodinná politika zase nastavuje spoločenskú podporu mladých rodín a pomoc pri potrebe zosúlaďovania pracovných a rodinných povinností rodičov.

Popri ľuďoch so zdravotným znevýhodnením je potrebné pomáhať aj tým, ktorí si z rôznych iných dôvodov nevedia nájsť zamestnanie. Či už preto, že nemajú dostatok pracovných zručností, chýba im vhodná kvalifikácia alebo ešte nikdy nepracovali. Šancu pre nich vidíme v sociálnej ekonomike, ktorá uprednostňuje sociálnu misiu pred dosahovaním zisku a prispieva k riešeniu sociálnych problémov spoločnosti, ale aj k ekonomickému rastu. Pripravili sme preto úplne nový zákon o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní, ktorý nadobudol účinnosť v máji tohto roku. Vďaka nemu zefektívime podporu sociálnym podnikom a vytvoríme priestor pre zamestnávanie ľudí, ktorí roky nepracovali. Aj keď v sociálnych podnikoch v krajinách Európskej únie pracuje približne 6,5 % zo všetkých pracujúcich, sociálna ekonomika pokrýva aj iné oblasti. Patrí do nej napr. výstavba, prestavba alebo prenájom bytov ľuďom s nižším príjmom, ale aj poskytovanie sociálnej a humanitárnej pomoci prostredníctvom tovaru alebo služieb. Práve preto je podpora sociálneho podnikania zo strany štátu spoločensky opodstatnená, či dokonca viac ako spoločensky potrebná investícia do lepšieho fungovania ekonomiky.

Mimoriadne dôležitou je sféra ochrany slabších rodín a detí, ktorú voláme sociálno-právna ochrana. Jej podstatou je utváranie mechanizmu, ktorý bude zachytávať potreby a vôľu detí, pričom vždy postupujú všetci zainteresovaní v najlepšom záujme samotného dieťaťa. V tomto roku sme prijali prelomové zmeny schválením zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Získali sme podporu a ocenenie odbornej i laickej verejnosti. Zákon rieši tri základné okruhy, a to oblasť ochrany práv detí, náhradnej rodinnej starostlivosti a oblasť výkonu opatrení v zariadeniach, vrátane resocializácie a s tým spojenú zmenu financovania výkonu. „Zámerom bolo najmä to, aby deti viac zotrvali v rodinnom prostredí, ako aj to, aby sa do neho vrátili v prípade ich vyňatia. Poskytli sme nové možnosti ako viac riešiť problematické situácie priamo v teréne a pracovať s rodičmi v oblasti rodičovských zručností,“ zdôrazňuje minister. Zároveň sme vytvorili podmienky pre rozvoj ambulantných a terénnych foriem odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou, zlepšili sme podmienky pre výkon opatrení pre deti pobytovou formou na základe dohody so zákonným zástupcom a pod.

Vytvorením nového druhu zariadenia – Centra pre deti a rodiny – z dnešných detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk sme umožnili lepšie reagovať na potreby praxe. „Prijatými opatreniami sme predovšetkým „otvorili“ systém detských domovov smerom k verejnosti, k pôvodným rodinám, prípadne náhradným. Vytvorili sme viac možností riešiť prípady priamo v teréne. Ide o zásadnú zmenu zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorej hlavným cieľom je udržať deti pri maximálnej podpore v biologickej rodine,“ dodáva Ján Richter. Okrem toho do dvoch rokov vzrastú výdavky na sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu každoročne až do výšky cca 150 miliónov eur.

Nezabúdame ani na starších občanov v dôchodkovom veku. Pre nich sme zaviedli inštitút minimálneho dôchodku, ktorý garantuje určitý životný štandard, pod ktorý dôchodca neklesne. „Seniorom pomáhame každoročnou valorizáciou dôchodkov. Ak by sa tak nestalo, tak napr. starobné dôchodky by boli v tomto roku zvýšené len o 3,40 eura. Prijatými zákonnými zmenami sa zvýšili o 8,4 eura a v budúcom roku to bude o minimálne 8,70 eura. Samotná valorizácia je jedným z najlepších spôsobov, ako zlepšiť seniorom ich životný štandard a prejaviť solidaritu s tými, ktorí to potrebujú,“ prízvukuje minister práce. K zlepšeniu situácie počas sviatkov prispievame tým skôr narodeným aj každoročným vianočným príspevkom až do výšky 100 eur, pričom od budúceho roka prídde k jeho zdvojnásobeniu pre všetkých poberateľov.

MPSVR SR v neposlednom rade podáva pomocnú ruku aj ľuďom, ktorí sa ocitnú na hranici chudoby. A to konkrétne v rámci Operačného programu potravinovej a základnej materiálnej pomoci, ktorý sa realizuje od roku 2014 s trvaním do roku 2020. Operačný program v sebe zahŕňa poskytovanie potravinových a hygienických balíčkov, či poskytovanie tepleho jedla.

„Prijímame aj ďalšie opatrenia, ktorými ešte viac zvyšujeme záujem najmä dlhodobo nezamestnaných hľadať si prácu aj za nižšiu mzdu, aby sa im oplátilo viac pracovať ako poberať sociálne dávky,“ hovorí minister. Po predchádzajúcich úspešných motivačných opatreniach sme preto v zákone o pomoci v hmotnej núdzi upravili to, že poberateľom pomoci v hmotnej núdzi, ktorí sú bez práce viac ako rok, sa do príjmu pri posudzovaní nároku na pomoc nezapočítava 50 % príjmu zo závislej činnosti na rozdiel od 25 %. Vďaka tomu, ak sa napr. obaja rodičia zamestnajú za minimálnu mzdu, rodina dostáva naďalej aj sociálne dávky, navyše sa im zachovávajú aj príspevky na stravu a školské pomôcky pre deti. A onedlho vstúpi do platnosti novela spomínaného zákona, ktorou sa okrem iného zvýšia dávky v hmotnej núdzi o 5%. Jeho súčasťou sú však aj ďalšie opatrenia, ktoré pozitívne ovplyvnia život odkázaných ľudí, predovšetkým však tých, ktorí chcú pracovať.

„Pre rodiny s deťmi, ktoré chodia do posledného ročníka materských škôl a na oba stupne základných škôl sme pripravili opatrenie, ktorým prepláť štát stravovanie v školách, respektíve obedy, čím môže rodina s dvoma deťmi ročne ušetriť až 440€ a zvýšiť svoj životný štandard,“ uvádza Ján Richter. Treba zdôrazniť, že už v súčasnosti poskytujeme dotácie pre deti, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením na kúpu školských potrieb a obedy. Občanom, ktorí sa ocitli v krízovej životnej situácii je možné pomôcť sumou najviac 800€ ročne, a to formou dotácie na podporu humanitárnej pomoci.

